

คำชี้แจง
ประจำเล่มที่ ๑ ในการจัดพิมพ์ครั้งแรก
พ.ศ. ๒๕๐๑

การจัดทำพระไตรปิฎกฉบับประชาชนขึ้นนี้ เนื่องมาจากความปรารถนาที่จะได้เห็น
พี่น้องพุทธศาสนิกชนชาวไทยได้อ่านพระไตรปิฎกจบ โดยได้ประโยชน์ในขณะเดียวกัน ๔
ประการ คือ

๑. รู้ความหมาย และความเป็นมาแห่งพระไตรปิฎกตั้งแต่ต้นจนได้พิมพ์ขึ้นเป็นอักษร
ไทย พร้อมทั้งวิธีการจัดหมวดหมู่ในพระไตรปิฎกอย่างชัดเจน

๒. รู้เรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งได้เลือกนำมาแปลไว้เป็นตอน ๆ เพื่อให้เป็นแนวคำสอนทาง
พระพุทธศาสนาทั้งสามปิฎก

๓. รู้ความย่อในพระไตรปิฎกแต่ละเล่ม ทั้งหมด ๔๕ เล่ม เป็นการย่อที่พยายามให้ได้
สาระสำคัญ

๔. ได้อ่านเอกสารทางประวัติศาสตร์ของไทย เพื่อทราบความเป็นมาแห่งพระไตรปิฎก
ในประเทศไทย เป็นเอกสารซึ่งรวบรวมไว้เพื่อให้ค้นได้สะดวก ไม่กระจัดกระจาย

ด้วยเหตุนี้ หนังสือพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนเล่มที่ ๑ นี้ จึงได้จัดแบ่งออกเป็น
๔ ภาค คือภาคที่ ๑ ว่าด้วยความรู้เรื่องพระไตรปิฎก ภาคที่ ๒ ว่าด้วยข้อความนำรู้จากพระ
ไตรปิฎก ภาคที่ ๓ ว่าด้วยความย่อแห่งพระไตรปิฎก และภาคผนวก ว่าด้วยเอกสารทาง
ประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับการชำระ การจารึกและการพิมพ์พระไตรปิฎก ในประเทศไทย

ส่วนในเล่มต่อไป จะจัดไว้เพียง ๒ ภาค คือข้อความนำรู้จากพระไตรปิฎก กับความย่อ
แห่งพระไตรปิฎก เว้นแต่มีข้อความอะไรที่ควรกล่าว ก็จงกล่าวไว้ในคำชี้แจง

ในการย่อความแห่งบาลีพระไตรปิฎกทั้ง ๔๕ เล่มนั้น เล่มนี้ย่อบาลีได้เพียง ๒ เล่มและ
ค่อนข้างยาวกว่ากำหนดที่ตั้งไว้ว่าจะย่อให้เหลือเล่มละประมาณ ๓๔ หน้า แต่ก็มีอุปสรรค
จะให้ เป็นคู่มือศึกษาวิญญูพร้อมด้วยประวัติความเป็นมาแห่งสิกขาบท อาจใช้เป็นประโยชน์
สำหรับผู้ศึกษาอักษรธรรมได้เป็นอย่างดี หนังสือชุดนี้เดิมกะไว้ว่า ๔ เล่มจบ แต่เมื่อทำลงไปแล้ว
ก็รู้สึกว่าจะถึง ๕ เล่มจบ อย่างไรก็ตาม ถ้ามีความจำเป็นต้องขยาย ก็จะไม่ให้เกิน ๕ เล่มจบ
และถ้าเป็นไปได้ เมื่อพิมพ์ชุดนี้เสร็จแล้ว ก็จงหาวิธีพิมพ์รวมเล่มเดียวจบในภายหลัง
โดยขยายหน้ากระดาษให้ใหญ่ขึ้น หรือใช้ตัวอักษรให้เล็กลง ซึ่งเป็นเรื่องของอนาคต

เหตุผลที่ตั้งชื่อว่าพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน ก็ด้วยต้องการงานชิ้นนี้ให้เป็นสมบัติสำหรับประชาชนให้มากที่สุด เพราะพระไตรปิฎกนั้นมีข้อความพิสดารมาก มีถึง ๔๕ เล่มขนาดใหญ่ แม้แต่ผู้รู้ภาษาบาลีเองก็หาตัวผู้อ่านจบได้ยาก ถ้าใช้วิธีย่อความให้ได้สาระสำคัญไว้ให้ครบทุกเล่ม ก็จะเหมือนได้อ่านเองจบเล่มใหญ่ แล้วตัดลัดเก็บใจความที่สำคัญไว้ได้

อีกอย่างหนึ่ง คำว่า พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน นี้ ไม่ได้มุ่งเพียงทำให้ง่ายให้สะดวกสำหรับประชาชนเท่านั้น ยังปรารถนาจะนำประชาชนให้มีความรู้เข้าใจพระไตรปิฎกอีกประการหนึ่งด้วย คือถ้าเป็นท้องนิทาน เป็นเรื่องเล่า จะพยายามทำให้เข้าใจง่าย แต่ถ้าเป็นหลักวิชา ก็จะคงรูปศัพท์ให้เห็น แล้วแปลไว้หรือทำคำอธิบายกำกับไว้ในวงเล็บ หรือในเชิงอรรถ ด้านล่างของหน้ากระดาษ ส่วนนวนทางศาสนาบางคำก็จะคงไว้บ้าง เป็นการจูงประชาชนให้คุ้นกับศัพท์ หรือสำนวนทางศาสนาพอสมควร

การจัดทำพระไตรปิฎกแปลนั้น ฝรั่งได้ทำไว้แล้วหลายแบบ เช่น

๑. แปลโดยพิสดารทุก ๆ เล่ม ซึ่งสมาคมบาลีปกรณ์ แห่งประเทศอังกฤษจัดทำ
๒. เลือกแปลแต่บางตอนที่น่าสนใจ รวมเป็นเล่ม ประกอบด้วยสังฆปุณณิสาและนัยยะ เช่น หนังสือเรื่อง Some Sayings of the Buddha ของ F.L. Woodward เรื่อง The Living Thoughts of Gotama the Buddha ของ Ananda Koomaraswamy และ Miss I.B. Horner และเรื่อง The Word of the Buddha ของ Nyanatiloka เป็นต้น
๓. เลือกแปลเต็มสูตรบางสูตร เช่น หนังสือ Sacred Books of the East และ Buddhist Texts ของ E. Conze เป็นต้น

๔. ย่อพระไตรปิฎกให้สั้น อ่านจบเพียงครึ่งชั่วโมง เช่น ที่สมาคมบาลีปกรณ์จัดทำ หนังสือพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนนี้ มีวิธีการตั้งแต่ข้อ ๒ ถึงข้อ ๔ ครบหมด คงเว้นไม่แปลพิสดารทุกเล่มเท่านั้น นอกจากนี้ ยังเพิ่มคำอธิบายความรู้เรื่องพระไตรปิฎก ตลอดจนจนความเป็นมาพร้อมทั้งแสดงเอกสารทางประวัติศาสตร์ไว้ด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้อ่านตำราของฝรั่งมาแล้วแต่ละเล่ม จะพบว่าพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนชุดนี้ได้รวบรวมเรื่องที่นำเสนอใจเกี่ยวกับพระไตรปิฎกมากกว่าไว้ทุกแบบ เว้นแบบเดียว คือแปลพิสดารทุกเล่ม

มีข้อที่ควรชี้แจงไว้ในที่นี้อีกเล็กน้อยก็คือ การอ้างที่มา คือเล่ม และหน้าของพระไตรปิฎก เมื่อใช้เลข เช่น ๑๒/๓๕ หมายความว่า พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ หน้า ๓๕ และในภาค ๒ ข้อความนำรู้จากพระไตรปิฎก ในหัวข้อใดไม่ได้บอกที่มาไว้ แล้วขึ้นหัวข้ออื่นที่เดียว หมายความว่า อยู่ในเล่มและหน้าเดียวกับหัวข้อถัดไป บางครั้งในตอนแรกบอกชื่อ และที่มาไว้แล้ว เช่น ธรรมบท ขุททกนิกาย ๒๕/๓๒ ในข้อต่อ ๆ ไปอาจใส่ไว้แต่เลข เช่น ๒๕/๑๐๖

หมายความว่า ชื่อ ก็คงซ้ำกับที่กล่าวมาแล้ว คือ ธรรมบท ชุททกนิกาย เล่ม ๒๕ หน้า ๑๐๖
คือเปลี่ยนแต่เลขหน้าเท่านั้น

ความผิดพลาดตกหล่นใด ๆ ซึ่งอาจมี ข้าพเจ้าขอประทานอภัยไว้ในที่นี้ด้วย และพร้อม
ที่จะรับฟังคำทักท้วงเพื่อพิจารณาแก้ไขต่อไป

ข้าพเจ้าขออุทิศงานชิ้นนี้ บูชาพระคุณท่านมารดาบิดา ท่านพระอุปัชฌายะอาจารย์
และท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน และของงานชิ้นนี้ จงเป็นปัจจัยให้เกิดความสุขความสงบแต่ท่านผู้
อ่านทั้งหลายโดยทั่วกัน

สุชีพ ปุญญานุภาพ

๒๗๘ ซอยชัยพฤกษ์

ถนนสุขุมวิท พระนคร

๑ สิงหาคม ๒๕๐๑